

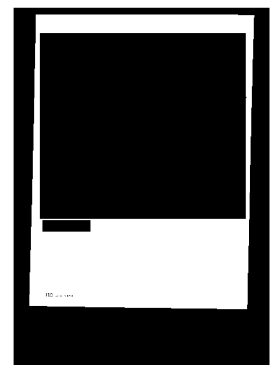
HAAR LICHHAAM IS ALS *HET* MIJNE

tekst AGNÈS MICHOT

Op het eerste gezicht lijken de foto's van de Japanse Yasumasa Morimura (Osaka, 1951) als twee druppels waters op de beroemde schilderijen die hij nabootst. Neem een van zijn bekende werken, *Prinses A*, naar het schilderij *Infanta Margarita* van Velázquez (1656). Dezelfde lichtval, dezelfde rijk gedecoreerde jurk, hetzelfde haar, dezelfde houding. Maar toch klopt het van geen kant. Het gezicht in de foto van Morimura is dat van een volwassen man of vrouw, terwijl de Infanta vijf was toen ze geschilderd werd. Het hoofd op de foto van Morimura heeft bijna monsterlijke proporties ten opzichte van het kleine kinderlijf. Bij nadere inspectie heeft die man of vrouw ook nog oosterse gelaatstreken. Het is Morimura zelf. *Prinses A* is een van de honderden zelfportretten die Yasumasa Morimura sinds halverwege de jaren tachtig maakt, naar het werk van grote schilders als Van Gogh, Rembrandt, Manet, Kahlo en Velázquez. De foto's van Morimura hangen in alle grote musca, van het Museum of Modern Art en het Guggenheim in New York tot Museum Ludwig in Keulen en de prestigieuze particuliere collectie van Charles Saatchi, van wie hij een van de favoriete kunstenaars is. Opvallend is dat Yasumasa Morimura zichzelf alleen ensceeneert in beroemde westerse schilderijen. "Stel dat degene die prinses Margarita zou verbeelden een vrouwelijk, westers model zou zijn die op de echte prinses leek," vertelt hij in het voorwoord van het in 2003 verschenen *Daughter of Art History, Photographs by Yasumasa Morimura* (Aperture), "dan zou het resultaat op een levensechte fotografische reproductie hebben geleken, zonder een gevoel van vervreemding op te roepen. Nu sta ik in die foto met een uitgesproken Aziatisch gezicht. Een man bovendien, een ouder wordende volwassen man, die als Prinses Margarita poseert. De kijker die vertrouwd is met de canons van de westerse kunst, zal mogelijk een soort vervreemding ervaren als hij naar deze foto kijkt. Deze foto van dingen die fout zijn gegaan – veel elementen zijn uit balans *verrekend, vreemd en unheimisch* – is een psychologisch portret van

mezelf en de invloed die de westerse cultuur op mij heeft het gehad. Ik ben in Japan geboren en opgegroeid, maar sterk beïnvloed door de westerse cultuur. In plaats van deze onbalans te negeren, accepteer ik het als een eigenschap van mijn persoonlijkheid en probeer ik er uitdrukking aan te geven."

Hoewel Morimura zichzelf ook wel eens als man afbeeldt (in de vorm van zelfportretten van Van Gogh of Rembrandt), verschijnt hij het liefst als vrouw in zijn foto's. "Toen ik het lichaam van Manets

Olympia bestudeerde, viel me op dat ze vrij mannelijke vormen heeft. Ik was verbaasd over hoeveel haar lichaam op het mijne leek. Mijn versie van Manets *Olympia* gaat over die ambiguïteit. Mijn doel is niet om simpelweg een vrouw te spelen. Ik maak geen fotografische zelfportretten om mijn wens om een vrouw te zijn te vervullen. Ik wil dat grijze gebied tussen man en vrouw onderzoeken. Om dit te doen gebruik ik travestie.”

Aan het maken van zijn zelfportretten gaan maandenlange voorbereidingen vooraf. Het is letterlijk een *one man show*. Morimura boetseert de achtergronden in klei, schildert ze, bewerkt zijn eigen gezicht met dikke lagen make-up en neemt uiteindelijk een foto. Die foto's worden meestal op een groot formaat afgedrukt. Voordat de definitieve foto wordt gemaakt, neem Morimura een paar polaroids om het werk in wording te beoordelen. Van deze polaroids is onlangs een bijzonder boek gemaakt, waaruit de foto's uit deze reportage zijn gekozen. Morimura selecteerde in nauwe samenwerking met Galerie Alex Daniels-Reflex Amsterdam, de galerie de Morimura in Nederland vertegenwoordigt, de beste polaroids. Het zijn unica die een beeld geven van de voorbereidingen die aan de definitieve foto vooraf gaan. ❀

On Self-Portrait: Through the Looking-Glass (€ 75 Galerie Alex Daniels-Reflex Amsterdam). De polaroids zijn voor € 1450 te koop bij Galerie Alex Daniels-Reflex Amsterdam, Weteringschans 83, 1017 RZ Amsterdam, 020 4235423, www.reflex-art.nl.

110

